

Jubel: Dansk klubfodbold oplevede i denne uge en succes, som er uden side-stykke. Eller? **Side 14**

Tøsedrenge: Mænd bliver nødt til at være ærlige om deres behov, ellers ender de som liderlige aber, siger Casper Christensen. **Side 10**

Foto: Niels Hougaard

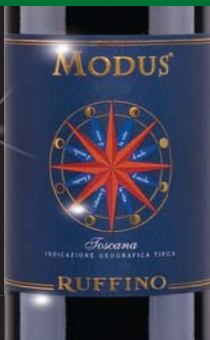

Opgør med masse mordere

Rwanda: Den 48-årige rwandiske mand, der i onsdags blev fængslet i Danmark, mistænkt for at have deltaget i folkemordet i sit hjemland, er endnu en brik i et uhyre langvarigt og speget retsopgør. **Side 2**

GOBI vin®

RUFFINO MODUS

Toscana IGT 2006

91 POINT I WINE SPECTATOR

Begrebet Super Tuscan opstod ved, at berømte producenter sidst i 1970'erne begyndte at lave vine, der lå uden for, hvad der var tilladt i de eksisterende appellationer i Toscana. Fx ved i høj grad, at benytte de store Bordeaux-druer. Her i Modus kombineres den

klassiske Toscana drue Sangiovese med 25% Cabernet Sauvignon og 25% Merlot. Den har ligget et år på delvist nye franske barriques. I Bouqueten finder aromaer af mørke bær og præget fra fadene sammen til en kompleks helhed.

Det er en vin med ryggrad. Smagen har fylde og styrke. Intens frugt komplimenteres af bløde tanniner, blide ristede fadnuancer og krydderier. Udvikler sig i 5 til 8 år.

SPAR **35 %**

1 flaske
liter pris v/1 fl. 173,27

129⁹⁵

SUPER TUSCAN

Søndagsåbent 12. december fra kl. 10

Tilbuddet gælder t.o.m. lørdag 18/12 - Der tages forbehold for leveringssvigt, afgiftsændringer, billed- og trykfejl - Find nærmeste SuperBest på www.superbest.dk - Tilbuddet gælder ikke i SuperBest Holiday Store og på SuperBest Online.

Et barskt billede af masse-mordene i Rwanda, der foregik over 100 dage og kostede mindst 800.000 mennesker livet – primært tutsier, men også moderate hutuer omkom.

Arkivfoto: Patrick Robert

Folkemordet

Nedskydningen af præsident Juvenal Habyarimanas fly i april 1994 var startskuddet til et folkemord planlagt af ekstremistiske magthavere fra hutu-flertallet i Rwanda.

Blodbadet varede 100 dage, og mindst 800.000 mennesker mistede livet. Ofrene for massakrene var tutsier, men også moderate hutuer omkom.

Før massakrene udgjorde hutuer ca. 84 pct. af Rwandas 7 mio. mennesker store befolkning, mens tutsierne tegnede sig for 15 pct.

Konflikten sendte over 1 mio. mennesker på flugt fra Rwanda. Hovedparten slog sig ned i flygtningelejre i nabolandene, mens andre fandt vej til Amerika og Europa. De fleste rwandiske flygtninge i Skandinavien bor i Danmark.

ØJVIND KYRØ
Jyllands-Postens udsendte medarbejder
indblik@jp.dk

KIGALI
Der går mindst to mistænkte masse-mordere rundt under falsk navn i Danmark. De er flygtninge, men de er ikke forfulgt af andre end domstolene i Rwanda.

»Der er en hel del falske flygtninge i Skandinavien, især i Danmark, og det er svært for os at eftersøge dem, når de har ændret navn,« siger chefen for Eftersøgningsenheden for Folkedrabsflygtninge, statsadvokat John Bosco Siboyintore.

I onsdags blev en 48-årig rwandisk mand anholdt i sit hjem i Kirke Sonnerup på Midt-Sjælland, hvor han havde boet uforstyrret i ni år med hustru og fire børn. Han fik sin flygtningestatus ved hjælp af et falsk navn, og først for nylig har politiet takket være en ny lov fået adgang til registrene i Udlændin-

geservice, så man kan undersøge, om der skulle være eftersøgte forbrydere med falske identiteter i landet.

Ingen ny fadæse

Den 48-årige E.M., der har sneget sig ind i landet under navnet E.K., blev torsdag vare-tægtsfængslet for en måned, efter at vice-statsadvokat Lars Plum havde fremlagt en oversigt over beviserne mod den tidligere skoleleder. Den anholdte udviste en forbløfende mangel på viden om, at der overhovedet havde foregået et folkemord i hans fædreland, dog havde han hørt en smule herom »på radioen«, når han sad i sit hjem.

At han havde anført dødspatruljer, kastet håndgranater ind i en forsamling af 25.000 tutsier eller beordret sin svoger myrdet, kendte han intet til, fortalte han i retten.

E.M. stod højt oppe på Rwandas liste over de 2.898 eftersøgte af "kategori 1"-klassen – hvilket er betegnelsen for personer, der har planlagt, organiseret, opfordret til samt an-

ført og kontrolleret, at folkemordet blev ud-ført. Efter fem måneders rejseaktivitet til Rwanda fandt Statsadvokaturen for Særlige Internationale Straffesager (SSIS), at de udsendte efterforskeres materiale var tilstrækkeligt vægtigt til, at man undgik en ny, dyr "fadæse".

For sagen om "DMI-manden" var en fadæse, mener man i det rwandiske retssystem. Den drejer sig om, at SSIS for fire år siden fik anholdt en rwandisk flygtning, som arbejdede på Dansk Meteorologisk Institut (DMI), for mordet på 25 tutsier. Men efter at han havde siddet knap et år i fængsel, blev han løsladt, fordi beviserne var for luftige til at holde til en retssag. Desuden fik DMI-medarbejderen henved 1 mio. kr. i erstatning.

Det vakte både vrede og opsigt i Rwanda. 1 mio. kr. er mange penge i et af verdens fattigste lande.

»Jeg ville have respekteret, hvis en domstol havde afgjort sagen, men at statsadvo-

katen selv afviste den, er ikke i orden,« siger statsadvokat John Bosco Siboyintore.

Viceadvokat Lars Plum, som også var i Rwanda for at lede efterforskningen, siger:

»Vi må ikke rejse tiltale, hvis vi ikke mener, der er rimelig grund til at tro, at vedkommende bliver dømt. Og det fandt vi ikke.«

FN eller egne domstole

Den rwandiske statsadvokat bryder sig heller ikke om, at man i de lande, som huser mistænkte folkemordere, ikke udleverer dem til Rwanda. Det lader sig imidlertid ikke gøre, for Danmark og andre vestlige lande udleverer ikke eftersøgte forbrydere til Rwanda, hvor retssystemet ikke lever op til de kvalitetskrav, der normalt sættes.

Derfor er der kun to muligheder; enten bliver den eftersøgte sendt til Arusha i Tanzania, hvor FN's Krigsforbrydertribunal for Rwanda har sit sæde, eller man dømmer selv. Men det er kun de allerværste forbryde-

»Gennem mange år havde vi været naboer, og han var min fars ven. Nu råbte han "Angrib! Dræb!"«

Kronvidne i sagen mod DMI-manden, som er mistænkt for massedrab og fængslet i Sverige.

re, som er anklaget for at have planlagt og udført folkemordet, eksempelvis regeringsmedlemmer, højtstående officerer og ledende lokalpolitikere, som kan komme for retten i Tribunalen.

Derfor sendte Statsadvokaturen for Særlige Internationale Straffesager mange gange efterforskere til Rwanda med henblik på at få dømt DMI-manden i Danmark.

»Politimændene boede på Serena (landets dyreste hotel, red.), og der var mindst 10, inklusive ballistiske eksperter og DNA-specialister,« husker statsadvokat Siboytore og fører til, at nogle af danskerne også studerede åstedet fra en militærhelikopter.

De troede, at jeg var død

Jyllands-Postens medarbejder fandt for tre år siden kronvidnet i Kigali. Han var 25 år, da DMI-manden den 7. april 1994 angiveligt gik til angreb, ledsaget af et halvt hundrede mand med geværer og macheter.

»Gennem mange år havde vi været naboer, og han var min fars ven. Nu råbte han "Angrib! Dræb!", mens de omringede huset og trak folk ud. Vi var tre familier, som boede der, og desuden var der fire medarbejdere og nogle gæster. Vi blev alle gennet udenfor, og vores nabo, som var anføreren, begyndte at skyde på os. Også på mig.«

Det 38-årige vidne viste stedet frem i det stille middelklassekvarter, hvor massakren fandt sted. Gårdspladsen var jordstampet, og nogle bygninger stod tilbage som ruiner. Vidnet fortsatte:

»Vores nabo (DMI-manden, red.) skød med sin Kalashnikov mod os. Jeg blev ramt i mine ben og min skulder, og jeg faldt omkuld. Andre faldt oven på mig. I alt 25 mennesker var blevet skudt, og morderne troede, at også jeg var død. Jeg husker, at angriberne begyndte at plyndre huset, og derefter satte de ild på det. Mange af angriberne var folk fra nabolaget, jeg kendte – de fleste unge mænd, helt ned til 14-15 år. Der lå et ægtepar oven på mig, og jeg ventede, til det blev mørkt, før jeg gjorde mig fri af ligene og flygtede, hårdt såret.«

Vidnet flygtede i sikkerhed til de fremrykkende RPF-tropper – en eksilhær af tutsier – som bar ham til en læge.

Hvordan får man et bedre vidne?

Denne beretning fra et øjenvidne, der selv overlevede en massakre, var imidlertid ikke nok til at overbevise den danske statsadvokat.

»Jeg forstår det ikke,« sukker den rwandiske statsadvokat og spørger:

»Hvordan får man et bedre vidne? Han var jo selv blevet skudt af den mistænkte, og vidnet viste danskerne stedet, hvor DMI-manden havde affyret sit gevær mod ham. Da de gravede i jorden, fandt danskerne præcis på det udpegede sted 20 patronhylstre. De fandt også en patron i hans skulder, som stadig sad der. En medbragt dansk læge opererede den ud på Kong Faisal-hospitalet her i hovedstaden.«

Statsadvokat Siboyintore mindes også, hvordan de danske politifolk ville finde ligene for blodbadet.

»De tvivlede åbenbart på, at massakren overhovedet havde fundet sted, siden de vil have dna-prøver. Jeg sagde, at det var mod vores kultur at grave døde mennesker op, men jeg gik med til det for retfærdighedens skyld. I stikkende sol og indhyllet i ligstank fandt vi otte af dem blandt de 250.000 andre lig i vores nye mindesmærke – en massegrav for de omkomne i hovedstaden – og dna-prøverne stemte.«

»Men det er skammeligt, at alt dette ikke førte til andet, end at den anklagede blev sat på fri fod og fik udbetalt 1 mio. kr.,« siger Siboyintore.

Løsladt – og anholdt i Sverige

Få måneder senere sad DMI-manden imidlertid atter i fængsel. Denne gang i et svensk.

Han var i 2008 rejst til Stockholm, til Rwandas Ambassade, for at få sig et pas. Men på ambassaden genkendte man hans navn og ringede til politiet, som anholdt den stadig efterlyste DMI-medarbejder.

Svensk politi efterforskede sagen, og en dommer besluttede, at DMI-manden skulle udleveres til Rwanda. Denne beslutning vakte opsigt. Ikke alene fandt de svenske myndigheder sagen overbevisende – i modsætning til de danske – men de mente åbenbart også, at det rwandiske retssystem var af så høj kvalitet, at DMI-manden skulle for en domstol i sit hjemland.

Udleveringssagen er imidlertid blevet appelleret til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg, som i løbet af denne måned vil afgøre, om DMI-manden skal sendes til Rwanda.

Rwandas justitsminister, Tharcisse Karugarama, er dybt skuffet:

»Jeg vil gerne tro, at de danske myndigheder har handlet i god tro, men det er en stor modsigelse, når man i jeres naboland Sverige har fundet klare beviser, hvor de danske myndigheder ikke fandt nogen. Jeres retssystemer er jo de samme, og jeg er skuffet over, at de danske myndigheder ikke mente, at beviserne var faste nok. Men der er mulighed for at gøre det bedre næste gang.«

"Næste gang" handler om bevismaterialet mod E.M. fra Kirke Sonnerup, dernæst om efterforskning af de yderligere to flygtninge i Danmark, som mistænkes for også at skjule sig under falske navne.

»Det er udmærket, at min kollega i Danmark omsider har rejst sag mod E.M.,« siger statsadvokat Siboyintore og tilføjer:

»Vi håber på, at de danske myndigheder ikke skuffer os denne gang.«

Flygtning fra Skjern venter stadig på dom

En tredje dansk asylansøger venter, at der falder dom over ham i denne måned. Det drejer sig om "Slagteren fra Skjern", der hedder Innocent Sagahutu.

Han blev anholdt i 2000 og udleveret til FN's Krigsforbrydertribunal i Arusha, Tanzania. Gennem 10 år har der været ført vidner om den udspekulerede massakre, som han skal have stået i spidsen for.

Innocent Sagahutu var kaptajn og næstkommanderende i hærens rekognoscerings-

En bunke macheter ligger på grænsen mellem Rwanda og Tanzania. Året er 1994. Arkivfoto: David Turnley

enhed og blev hovedperson i en snedig slagplan. Da præsidentflyet den 6. april 1994 blev ramt af to raketter og styrtede ned som startskud til, at folkemordet skulle begynde, gjaldt det for planlæggerne om at få fjernet den udstationerede FN-styrke på henved 2.500 soldater. Den skulle kontrollere, at en fredsaftale mellem det herskende hutu-regime og RPF-oprørshæren af tutsier i eksil blev ført ud i livet.

FN-styrken var svag, kun et lille kontingent af belgiske soldater var professionelle. Da folkemordet brød ud, blev 10 belgiske soldater myrdet af en udkommanderet hær-enhed, som Innocent Sagahutu skal have ledet. Og planen virkede. De vestlige lande begyndte straks at tale om, at deres soldater skulle trækkes ud af landet. Det endte med, at først den belgiske regering, siden også FN's Sikkerhedsråd, besluttede at trække næsten samtlige FN-soldater hjem – og dermed prisgive befolkningen i det land, de skulle hjælpe.

Fra pink til blå fangedragt

Retsopgøret efter verdens hurtigste folkemord – det varede 100 dage at slå mindst 800.000 mennesker ihjel – er ved at stilne af.

I de første år blev landets fængsler stoppet til bristepunktet med 125.000 mænd i lyserøde fangedragter. De blev anset for at være de største forbrydere, og pladsen var så trang, at de måtte skiftes til at ligge ned og sove. Alle sagde de, at de var uskyldige, og der var ikke nogen til at modsige dem. Rets-systemet var lagt øde ligesom alt andet i Rwanda. Der var flere dommere, advokater,

politifolk bag tremmer end uden for.

Efter seks år, hvor meget få blev dømt, tilbød regeringen, at fangerne kunne få reduceret deres straf, hvis de tilstod. Det afstedkom en syndflod af tilståelser. De blev sendt hjem til det sogn, de kom fra, og blev stillet for en traditionel ret, kaldet gacaca – hvilket betegner det skyggefulde græs under et træ, hvor landsbyens ældste sad og afgjorde mindre tvister. Dette gamle retssystem blev nu brugt til at påhøre og afhøre de tilstående fanger samt at idømme en straf.

I alt 1,3 mio. sager er blevet afgjort i gacaca-systemet, og resultatet kan man hver dag se over hele landet i form af mænd i blå keddragter, der i flok graver brønde, vedligeholder veje eller løser andre kommunale opgaver. De er idømt samfundstjeneste fra klokken syv morgen til to om eftermiddagen.

Men dette system gælder kun fanger, der er skyld i mindre forbrydelser. De værste forbrydere – kategori 1, som den anholdte fra Kirke Sonnerup – skal dømmes af retsvæsenet. Og selv om der er gået 16 år efter folkemordet, plages retsplejen stadig af mangler.

»Nogle af de dømte afsoner et år eller to for meget, for hverken de selv eller fængselsdirektøren kender datoen for løsladelse,« siger canadiske Me Karine Ruel, som er leder af en international menneskerettighedsgruppes afdeling i Rwanda.

Hun finder, at »kvaliteten af dommene i gacaca-systemet varierer stærkt. Der er mange, som har »tilstået« for at slippe lettere, og der er en del forbrydere, som ikke er blevet dømt.«